

1974 R 1983

Zárva!

OMNIAmorgókép-színház
VII. József-körút 31.

Zárva!

Zárva!

**ROYAL-
APOLLÓ**
Eltérő órák hétköznap 5, 7, 9 órakor

Zárva!

Zárva!

FŐVÁROSI ORFEUM
Budapest, VI., Nagymező-utca 17. szám.
Igazgató: Keleti és Ribner. Telefon 3-17

Zárva!

Hamis fogsorokat és filmhulladékok

minden mennyiségben veszek.

GROSS ANTAL,
BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 23. SZÁM**ROYAL-ORFEUM** SÖRKABARE kezdete 1/2 óra-kor.
VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 31. // **Zárva!****ANDRÁSSY-KÁVÉHAZ**VII. Aréna-ut 78. (Damsjádék-u. szög.)
Rachmann hegedűművész, zenekarral minden délután és este hangversenyek.

Ladányi és Dénes kávécsok

Telefon: **Ujlaki téglá- és mészegető Rt. Budapest** Központi iroda:
74-30 30-31 Ujlaki téglá- és mészegető Rt. Budapest U. Akadémia-u. 9

Teljeserépgyára szállít: géppel gyártott, lehat egyenletes, vízhatlan, fagyellentálló hődelfarku, hornyolt és francia teljeserépgel, valamint az ezekhez szükséges szegélyeserépgel nagy választékban. Bármely vasúti és légi közlekedésre versenyképes. A m. kir. József-telepen 1901. évi 40. számú hivatalos bizonyítványa szerint ezen gyártmány fagyellentállóknak bizonyult. Dunaközlési vállalata szállít: bárhova hajón, vasúton vagy helyben is kavicsot és Duna-homokot. Téglagyára szállít: mindenféle téglát. Terméskönyvéiből szállít: különféle köv. Mészegetőtelepe termel: budai zsiros meszet. Műhagyára termel: érdes Duna-homokból készült műhagyarsok.

AZ ESZTENDŐ
októberi kötete
megjelent.

Kossuth Lajos szocialista leveleinek szenzációs újabb sorozatával — A szocialista orosz szocializáció alkalmi anyagának szövegritzi szövegével — Kávéfőző és Hermann Ring elbeszéléseivel — Lengyel könyvtartásának újával — Tudományos szakvélemények a szponzorálóról — Mosse világnépszerű verseivel — Tanulmányok — Irodalmi érdekességek — Intim életrajzok — Pótképek és dílművészi ábrák — Szerkeszt: K. Baranyai Lajos, Kertész Prigyes, Kossuth Lajos. Ára K3.50. Kapható minden könyvesboltban.

Zárva!

TÉLIKERT

NAGYMEZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25

Zárva!

„UJSÁGÜZEM” könyvkiadó és nyomda r.-t.

F/1296

4. szám

Budapest 1918

Október 22

AZ EMBER
GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA**Kik a parlament pofozóbajnokai?**

Fotografiák Lévai báróról, Béla Henrikéről, Windischgraetzről és a többi munkapárti hősről

Lévai Lajos báró gyáván megszegte a becsület-szavát**Szterényi megáldja Windischgraetzét!****Pofozzák meg Buriánt is! Párbeszédem Polónyival Herceg, hátha beváltja fenyegetését****Őszinte riport Lévai Jánosról, Tisza István merénylőjéről (képekkel)****Bangha páter hazudik Weisz Manfréd pogromja Tisza detektívjei**

Egy szám ára 1 korona

H 309

DÉLI HIRLAP

Lázár Miklós napilapja, Egyes szám ára 12 fill.

Előfizetési ára:

Egész évre ... 30. — korona
Félévre ... 15. — korona
Negyedévre ... 7.50 korona

Zárva!

MOZGÓKÉP- OTTHON

TERÉZ KÖRUT 28 TELEFON 144-98

Zárva!

Az előadások 5, 7 és 9 órákor kezdődnek

FELTALÁLÓK UTMUTATÓJA

nélkülözhetetlen.

Díjtalannul küldi Áron és Molnár szab. dalmi Irod. VIII., Budapest, Jozsef-körut 9.

Csász. és kir. udv. szállító

Sternberg hangszergyár
zongoratermei
Budapest, Rákóczi-ut 60

Csász. és kir. udv. szállító

Zárva!

beváros legelőkelőbb

mozgókép-színháza

A CORSO

Az előadások 5, 7 és 9 órákor kezdődnek.

Zárva!

A Magyar Olaj- és Zsiripari Középpont

Részvénytársaságnak

nagyobb mennyiségű

ricinusmagra

van szüksége.

Amíg ez a szükséglet fedezve nincs, legközelebb azonban a jövő hónap elsőjéig a bejelentésre kerülő mennyiségeikért a Középpont kilogrammonként 15 koronás árat lérit meg. A termelők saját érdekében cselekednek, ha készletüket ez időpon ig bejelentik, mert ozen az időn túl bejelentett mennyiségeikért olcsóbb árat fog a Középpont fizelni.

Zárva!

URÁNIA SZÍNHÁZ

R/KÓCZI-UT 21

Előadások kezdete d. n. 5, 7, 8 és 10 órákor

Zárva!

AZ EMBER

Ha éppen mindenáron pofozkodni akarnak.

A képviselőház szerdai ülésén a lopott pénzen összevásárolt és különböző zálogházból kiváltott munkapárti senkik fölgyuirt ingujjban, hadonászó öklökkel odarohantak az ülésterem közepére és mindenáron pofozkodni akartak **Károlyi Mihálylyal** és **Losvászzy Mártonnal**, amiért a rögtöni békekötést követelték és amiért minden jesusituzmus nélkül, őszintén kijelentették, hogy ők igenis, barátai az entente-mak. Ezért egy **Lévai Lajos** báró nevű hirhert kivándorlási ügynök *pofozkodni akart*, igenis, ez az utálatos Pool-vigéc kétes értékű becsületszávával erősítgette, hogy ő bizony megpofozza **Károlyi Mihályt**. (Az mellékes, hogy éppen mert becsületszávával fogadta, nem tette meg.) És a **Lévai** nevű vigéc oldalán ott kalimpált szomorú, bánatos öklével **Béla Henrik**, Konsten levitézlefft német őrnagy tisztelő barátja és a Budapesti Hirlap bankoknál pénzért jelentkező közgazdasági rovatvezetője és **Szinnyei Merse** Félix nevű krákéler és **Pál Alfréd** nevezett, csufondáros jelenségei a magyar politikának és **Windischgraetz** herceg, az a tehetségtelen és tehetetlen — borkereskedőből közéletmezési miniszterré avaszált — dilettáns és ott fütötte a kedélyeket a sötét **Tisza** és a többi, lopott pénzen az ország nyakára ütetett, háboruzsináló, lelketlen hóhéra ennek a szerencsétlen országnak.

Tehát **Lévai** ur, **Béla Nute** ur és a többi munkapárti vitéz pofozkodni akart. Azok akarnak éppen most pofozkodni, akiknek az ország a háboruz csapást köszönheti, akik megcsapolták a népet, akik megérettek egytől-egyig arra, hogy a népharag átágazoljon nyomorult mivoltukon. És most ezek a hitványak, ezek a sópénzből kisarjadtt véreskezü csirkefogók pofozkodni akarnak, verekedni akarnak, azzal a **Károlyi Mihálylyal**, aki a békéért harcol a háboruz kitörésének első napjától fogva, és akinek politikája ma is a nép és az ország megmentését igyekszik elérni. Hát a kivándorlási vigécek, Konsten barátjai és a többi munkapárti alak ezért akar pofozkodni **Károlyi Mihálylyal**. Szóval, a hóhérok akarnak még mindig itélkezni Magyarországon. Hát jól van! Ha éppen olyan nagyon nagy kedvük van ezeknek a gyáva **Lévaieknak** a pofozkodáshoz, könnyen *kinálkozhaték nekik alkalom rá*. Ha azt gondolják, hogy a testi megfenyítés ideje elérkezett már, akkor oh, vérszomjas **Béla Henrik**, **Szinnyei Merse** és **Lévai** urak, *jöjjenek ki az utcára és vítezi kedvüket itt próbálják kitölteni*. Akármennyire megcsapolták is az országot, akármennyire elvetették az erejét és kiszivták a vérét, annyi tenyér, annyi öklöl és annyi erő még akad itt, hogy ezeket a vérszomjas pofozó bajnokokat megrendszabályozza. Ne odabenn a képviselőházban vitézkedjenek, —

háromszázan tiz ellen — hanem jöjjenek ki az utcára! Lévai úrké emlegették először a pofont és nem lehetetlen, hogy visszhangra fog találni az ő védett helyzetéből elrikácsolt gyáva csataorodítások. Ha éppen mindenáron pofozkodni akarnak, lehet beszélni a dolgról. Legyen szerencsénk ... (G. F.)

Szterényi megáldja Windischgrätzet

Windischgrätz Lajos közlelmezési miniszter úgy viselkedett a képviselőház szerdai ülésén, mintha valamelyik mely borospincejéből tántorgott volna elő. Tudjuk, hogy a közlelmezésnek ez a dilettáns hercege *azé volt sokkal többet forgott a bor körül, mint a közlelmezés körül*. Jobban is ért a borhoz, mint a közlelmezéshez. Mindenki joggal dühöngött és nevelt azon, amikor Windischgrätzből, a kitűnő borkereskedőből, hirtelen közlelmezési miniszter lett. *Azóta már nem dühöngenek és nevetnek az emberek, hanem egyszerűen csak sírnak, zokognak, törlik könnyeiket, amely kiapadhatatlan, mióta a mulatók így herceget intzi Magyarország közlelmezéséért.* Ez a kedves lump egész komolyan faktor lett a magyar politikában, tényező, aki kormányokat tud bukztatni, sőt kormányt merne alakítani és aki szerdán *verekedésre izgatta, pofozásra lázította* a munkapárti vérszomjasokat.

Sokat lehetne elmélkedni Windischgrätz herceg közéleti szerepléséről, még többet a közigazdaság terén kifejtett bokros tevékenységéről, de egyelőre nem ez a célunk. Most csak le akarjuk fotográfálni azt a groteszk képet, amelynek középpontjában szerdán Windischgrätz herceg állt. A herceg úgy *szősz* koll, úgy *izgatott*, úgy *kiabált*, és úgy *krakléreskedett*, mint — *egy felöltött*. Sokkal, nagyon sokkal szerenczeiben illelenek a magyar politikába minden hivattottság és érdem nélkül becsöppent ifjú hercegeknek viselkednie. A legszembetűnő dolgot az volt, ahogy ebben a tragikomikus szituációban Szterényi József báró állott

Windischgrätz herceg mellett. Ez valami olyan szép, valami olyan nagyon megindító volt, hogy ellágyulva, szinte síráshacsukló hangon emlékezünk meg róla. Ez az áldottsávu derék Szterényi báró, aki folyton izeg-mozog, sürög-forgog, jön-megy, köszön, bókol, dolgozik, nyugtalanodik, a bársonyszéken és környékén, ez a Szterényi báró, aki a legelőfogalomból hazafia ennek az országnak, odament, mondhatnánk fürgén odalibeggett a terem közepén gesztikuláló és üvöltözve Windischgrätzhez, *áldogal terjesztette két kezét a herceg felé*, aztután ráhajolva, megfogta mind a két vállát, simogatta, cirógatta, nyugtattatta a herceget, olyan melegen, annyira szeretettel, amely lelkiatya megnyugtató-jósággal nézett rá, hogy sírni, igen négyas olvasó, zokogni lehetett.

Nem volt az világhistoriai kép, az megindító, rendes *üjpesti* kép volt, mikor megjelenik a hírtelenszöke rabbi és hűséggel, szeretettel, istenbevett hittel és bizalommal megáldja azt a dühös jó kis hercegi embert. Szterényi József báró, Magyarország kereskedelmiügyi minisztere az egyszerű *üjpesti* rabbi-család leszármazottja, a szülői ház tradícióinak szellemében *rituálisan megáldotta Windischgrätz Lajos herceget*, aki nem talmi báró, mint ő, hanem igaz herceg és Magyarország közlelmezési minisztere. Ez a kép olyan szép volt, hogy istenben holdgolt néhai Stérn, *Üjpest népszerű rabjába, bizonyára megfordult a sírjában, odakint a nyirkos, szomorú üjpesti-temetőben ... (G. F.)*

EGYENLŐ MÉRTEKKEL. Lékaynak, a merénylőnek, szegény törődött édesanyját *beidéztek* a rendőrségre és ott hallgatták ki. *Tisza* Istvánhoz viszont *kiszállt* az egész rendőrség, *odamentek a helyébe, a lakásárá és ott hallgatták ki*. Kíváncsiak vagyunk rá, hogy a bűntettörténykönyv melyik *paragrafus*ra írja elő a rendőrségnek ezt a *különb-ségvesztést*? Vagy a demokrácia magyar értelmezését akarta szimbolizálni a rendőrség, amikor az öreg, beteges Lékayné maga elő hurcolta és Tiszának alázasan a helyébe ment? Ez az a bizonyos „egyenlő mérték” magyar átdolgozásban.

AZ ÉN UTCÁM Lévai báró gyáván megszege a becsületszavát

Lévai Lajos báró ezekben a sorsdöntő napokban egy kicsit túlságosan előtérbe szemtelenedkedett. Ez a Lévai arról nevezetes, hogy ő vette meg pénzért, minden szeméremzert nélkül, legelőször Magyarországon a mandátumát. A pécsi kerületben *Vikár* nevű ellenfelet pénzrel az utolsó pillanatban rábírta, hogy visszalépjen és így került ő be csunya plezurnak a magyar parlamentbe. Lévai báró ur egyébként kiérdemesült kivándorlási ügynök, aki idegenbeszakadt magyar emberként kifuvározásával szerzett magának tekintélyes vagyon. A Poolnak hirhéd ágense ez a Lévai, aki sehol a világon nem lehetne törvényhozó, csak éppen Magyarországon.

Nos hát ez a zsidó báró megengedte magának a képviselőház szerdai ülésén azt a határtalan vakmerőséget, hogy amikor *Károlyi Mihály* nemes békebeszédet mondott, infámis arcatlansággal kiugrott a terem közepére és ott elkezdett avval a csunya nagy szájjával ordítani, hogy ő bizony *becsületszavára fogadja, hogy megpofozza Károlyi Mihályt, nihielyt megégyeszer szót emel*. És hadonászott és kalimpált és lihegett és szuszogott és izdadt ez az ineszétikus Poolbáró és habozott a szája, amíg azt üvöltötte, hogy ő bizony becsületszavára megpofozza Károlyit. Inkább nevétségesen, mint féldeltesen hatott ez az ügynöki fenyegetőzés, amelynek értékét különben is teljesen elrontotta az, hogy Lévai báró — *becsületszavára* ígerte be a pofonokat. Erre már mindenki tudta, hogy pofonok, azok nem lesznek. Hát nem is voltak. Károlyi Mihály a legnagyobb nyugalommal bejött ismét az ülés-terembe és — mintha Lévai báró

nam is érne a világon, sőt, mintha a Poolnak egyetlenegy ügynöke sem létezne — folytatta érdekes és jelentős tetszőlálását. Lévai báró, aki néhány percel azelőtt vagy háromszáz képviselő és vagy kétezer ember szemeláttára és fülhalláttára ígerte be *becsületszavára* a pofonokat, ez a vitész Lévai csak nézett bambán és hallgatott és nem mozdult és nem pofozott.

Fernbach Károly és még néhány képviselő a gyáváságnak ezt az impozáns megnyilvánulását nem állhatták meg szó nélkül és kiabálni kezdtek:

— *Hát mi lesz azokkal a pofonokkal? Hol az a hős, hol az a Lévai? Lássuk hát, ha van kurázsija!*

Kacagatóan groteszk jelenet következett most. Lévai ügynök néhány pillanattal tanácstalanul állt habozott, remegett, majd hátrahúzótt és miután látta, hogy van valaki a háta mögött, aki szükséges *visszatarlja*, elszánt és széles mozdulatokkal megindult Károlyi felé. *Nagyon nehezen indult*, nagyon sokáig készülődött, közben kétszer-háromszor is *hátrafordult, mintegy könyörögve, hogy fogják már meg és amikor fényleg megfogták*, akkor egy-két mozdulattal úgy tett, mintha Károlyiék felé akarna menni, de azután *boldogan hagyta magát kivinni a teremből, sőt, ha jól figyeltük meg, ő vitte ki azt, aki jól lefogta*. Egy ilyen derék, jóra való ember ez a kivándorlási báró. Egy ilyen anygal, egy ilyen gyáva. Mert pár perc múlva már megint bent volt a teremben és villogott a szemüvege és kunkorodott a bajusza és úgy viselkedett, mintha nem mindenképp az ő bohóc mióvtán derülne, mintha ebben a Házban nem mindenképp pontosan emlékezne meg róla, hogy ő néhány perc előtt *becsületszavára* fogadta meg, hogy Károlyit felpofozza és hogy közben megmondta a dolgot, erőt vett rajta ro-

konszenzes gyavasága, megszegte nyilvánosan adott becsületiszavát, amelyről hiszen úgy sem várt sokat senki. Egészen tárgyilagosan meg lehet tehát állapítani, hogy ez a vérszomjas Lévai nem tartozik a legszártabb és legszótartóbb emberek sorába. Szótartónak szőszegő és bátorinak gyáva.

Göndör Ferenc.

POFOZZAK MEG BURIÁNT IS!
Károlyi Mihályékát Lévai báró, Béla Henrik, Szinyey-Merse, no és Windischgrätz herceg meg akarták pofozni, amiért azt mondták, hogy ők bizony *ententebarátok*. Eltekintve attól, hogy végül nem pofozták meg, meggondolták megukat, mindenesetre mentelmi bizottság elutasították Lovászyt és Vass Jánosot és a mentelmi bizottság megróttá őket. Ezzel szemben Burián külügyminiszter valóságos *szerelemi vallomások* zúhatagát lövelte Wilson amerikai elnök felé, egyik minapi fölszólalásában. Ha jól informáltak bennünket, Wilson szintén *ententebarát*, sőt, magához az ententehoz tartozik, hogy ne mondjuk, veszére az ententének. Ha tehát Lovászy-nak tilos barátokozni az ententével, akkor a monarchia külügyminiszterének bizonyára szintén nem megengedett dolog Wilson *ententevezérérel nyilvánosan szerezkezn*. Már most, ha Lévai báró nem közönséges kivándorlási ágens, hanem következtes férfi, akkor *sziveskedj megpofozni Burián külügyminiszter urat* is. Vagy legalább is *igérje meg*, — mint Károlynak megígérte — hogy megpofozza. Hiszen tudja, könnyű ígérni és nehéz betartani. A Tisza István dirigálása alatt nyugó magyar parlament pedig utasítsa mentelmi cíle Buriánt és rója meg. Amint az Lovászyékkkal is történt Vagy van igazság, vagy nincs. Hát van?

Üzletesek parlamentje

Az Ember legutóbbi számába megfestettem vázlatosan a parlament képét. Öszintén, de torzítás és pártoskodás nélkül csokorba kötöttem egypár tucat figurát és átnyújtottam; nézzétek emberek, ilyen virágokból fonódott törvényhozó-bokrétává a ti parlamentetek! Mondjátok: parlament-e ez? Hát biztosan erre az időzús, obskurus, kompromittált társaságra ennek a szerencsétlen, ezer sebből vérző, ezer nagy akarásban meddően vajudó, jobb sorsra, külön képviselőre méltó országnak létügye?!

... És megnyílt a parlament és összegyülekezének az üzletesek, a félkéz-kalmárok, a szikkadt agyuak, a patópáloskodásban vaskalaposkodó megrögzöttek, a stigmatizáltak. Hullaszagot érezünk, egy haladó korszak még itt ficánkoló kadaverinek feloszlási büzt. És ezek az örök, feltámadásnélküli, meghalásra ítélt hüllők, akiket az ő stupid enyészétségükbe fog zargatni a legelső friss levegőhullám, még most is ugráltak, ágáltak — izléstelenül és felbőszítően — mintha örökké akarnának élni. A korhadó, agybálványoszobrok árnyékában ezek a mi apró senkicink, akik ma még az alvezér pózában hivalkodnak.

De ugyan kik is ezek a hangosok? Akár a jobb, akár a baloldalon keressük őket? A rekedt új báró talán? Lévai Lajos báró ur, aki atyja üzleteivel szerzett bárói cimerehez új aranyozást szerzett a legrutabb üzlet pre-

zenc-márkáiból és szenzál-díjainos, a *Eool-nal* kifejtett tevékenységével. Egy kivándorlási üzlet volt úgyneve, akinek az öf a kenyere, hogy mentől több vérünk szakadjon el a hazájától, vándoroljon ki — lehetne-e egy más parlament tagja és pláne ily hangos tagja? Akinek mindazt a pénzt, amelyet régebben a botrányos *peetri* választás mandátumvásárlására szórt két marokkal és most a *csaczi* kerület megvételére pazarolt, az az üzlet szerzte, amely dolgozó emberbar-mot szállít Amerikának.

Pongrácz János gróf, akinek Angliáig is elnyúl regényes körülményeiről és azokról a *teszi sértési ügyeiről, amelyekel legközelebbi vérszerinti rokona indított ellene a trencsényi törvényszék* előtt, hozzáfűzve nem kevésbé regényes *ló- és szárszám hádseregszállításait*, — egy új *Mikszáth* a „Beszterce ostromán” — uj fejezetét írhatná. Mért a parlamentben ily hangos *Pongrácz gróf ur, mért nem a Magyar Földbirtokosok és Bérlok Szövetkezeténel*, ahol pedig neki is es ugyancsak hangos társának, *Szinyey-Merse Félix* urnak több keresnivalója van, mint a magyar parlamentben.

És ha már itt tartunk: joggal kérdezhetjük, hogy vajjon egy pár képviselő ur, kinek a nevében es érdekeiben ilyen hangos *itt? Madarassy-Beck* Gyula báró ur talán a *Magyar Jelzátoghitebank*, a *Budapesti Giro- és Pénztárgylet*, a *Magyar Agrár és Járadekbank*, a *Magyar Város és Községfejlesztő, a Transatlantik Trust Comp.*, a *Foncière*, a *Magyar Gyümölcsstermelő, a Haltelepítő* *rt.*, a *Pestvidéki Parcel-*

lázó, a Küküllővölgyi helyiérdeki nevében-e? — Orsody Fülöp báró ur talán a *Magyar Agrár és Járadek, az Eszszakmagyarországi Köszegyháza, avagy a Szolnok — Felegyháza, Sopron — Pozsony, Debreczen — Hajdunás, Bicske — Székesfehérvár — Sárboárd* és más egyéb vicinálisok nevében, amelyek behálózzák e szép országot, a *Herzog* bárók dicsőségére? Kinek a számlájára *dühöng Hegedüs Loránt? A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, a Magyar Földgáz rt., a Rimamurány-Salgótarjáni Vasművek, a Bácsbodrogi Egyesült Vasművek, az Első Magyar Olajkemenyítőgyár, a Lomázi Erdőgép, a Dolhai Faipar, a Magyar Szerzétkesítő* vagy a *Gyoszára?*

A csöndes, altruista kis Pap Géza báró, kinek a megbízásából háborog? A *Magyar Pénzváltó, a Földhitelezetek Országos Szövetsége, a Kisbirtokosok Földhitelezete, a Magyar-Francia* biztosító, *Délmagyarországi Cukorgyár, Magyar Földgáz rt., Hortobágyi Mezőgazdasági rt.* és torontái, zاتمár — erdősi s egyéb vicinálisai megbízásából? A néppárti néprühunból gutgeszint prezenc-márkává vedlett *Szöllőnek, a Magyar Solvay-művek, Hazai Fatermelő, Foncière* és *Nógrádmegyei helyiérdeki* feje fáj-e, amikor hona sorsáért dühöng? És *Borbély Lajos* ur az ő *Rimamurány-Salgótarjánijával, Hernád völgyével és Uniójával*? Vagy *Mayer Ödön* ur az ő *Erdélyi földgázával, Tordai cementjével, Hazai automobiljával* és hirdetett *Lukács-féle Gyulafehérvár — zalatnai vicinálisával?*

Mindenkinek fáj valami. *Hosványinak* a Magyar Pénzüzetek Központi Hitelbankja, *Hazai* Automóbil rt., *Bogviszló* — Orményesi vicinális. *Pojnits* Sándor bárónak a Magyar Pénzváltóbank, a Budapesti Általános Villamossági, a Magyar Földbirtokosok Bankja. *Bolgár* Ferencnek — a *Wekerle jeles pártelnökének* — az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár és a Hazai Élet és Katonai Biztosító. *Barta* Odónnek — a *Wekerle előadójának* — a Jelzálog-Hitelbank és Erdélyi Erdőipar. *Siegescu* tanár unak az Olajtisztító, a *Mayer* és *Moller* gyár s az Alkemyér — kudsiri vicinális. *Simonyi-Semadam* unak a Jelzáloghitelbank, az Országos Fatermelő, a Hungária biztosító és a Magyar Agrár és Járadék...

De kár folytatni. Hiszen még *Hódy* Gyulának is van már három vicinálisa: a Temesvári módosi, a Debreczeni-füzesabonyi és Nógrádmegyei egyesült helyi érdekű. Ugyan honnan? Ugyan kinek van szüksége ok nélkül a *Hódy* Gyula financ-tudományára, amelyet igen fogyatékosan szerezhettek az Országos Központi Hitelszövetkezetenél, amely annak idején feltűnő gyorsasággal bocsájtotta el és az *Ankernél*, ahová Apponyi be tudta ugyan tiszkolni, de megtartani nem.

A hitelevesztett és lejárt parlament nyivósülésének egyebeként a legfényesebb fokmérője éppen *Hódy* Gyula. Ez a köznépszerűtlenségnek örvendő, igazán nem képzett ur, aki a könyösélevolyan pozíciót szerzett itt, hogy már az első padban ülhet, már pártdíktátor lehet, csak

mert érthetetlen módon ugye öklözte magát az Apponyi kegyeibe, hogy az öreg gróf rajta keresztül lélekezik, él, cselekszik és emészt is. Minisztereket nevez ő ki, államtitkárokat, főispánokat s bár mindenkinek ököibe szorul a marka, mindenki eltűri zsararkoskodását. Tűrge. Mindig a miniszterek előszobáiban ácsorog, hivatalokban szaladgál és így, ha barátai hangos ujjongására Apponyi elmulásával el is fog tűnni ő is a balfenéken — bizony mondom — nem kell aggódnia senkinek, hogy mi lesz vele, szegénynyel?!
... Ime: ezek döntenek most jövődönk felett. Ezeknek az önzetlen, érdektelen embereknek bölcseségére és lelkiismeretére van bízva sorsunk, jövőnk? Lehetséges ez?! Eltűrhető ez?!

Kun Andor.

Sírások

Oh, hogy szerettem mind, kit velem
lindult

E kor, e nép, e város tettre kell,
Erő vonaglott száiban, szemben hit gyullt
S majyar mezkőkön új dall énekelt.

Oh jaj, a lélek alján néha pezsg, még
A rossz ocellt érjedt régi bor
És megérzi ronny világa vesztét:
Az új hitet, mely rajtuk át-lipor.

De menni kell itt szóttan és hitellen,
A végtzet, bár látja, mily kiellen,
A jövődökről bíemti is hiszel

A latrokkal s a nyáj öngyilkosokkal
Mig zeng körül a kába altató dal,
Szédülten együtt veszni, veszni kell.

Dutka Akos.

Párbeszédem Polónyival

Luft Rézinek, Beke Erzsébetnek és a régi Budapest többi derék bordélyosainak becsstelenségben megöszült fiskálisa, a vén *Polónyi* Géza még mindig szerepel. Meg akarja szolgálni cinkosának, *Wekerle* Sándor miniszterelnöknek a közmunkatanácsai állást és a képviselőház mostani ülésein is a legkihívetelebb cinizmussal okvetetlenkedett régi elvbarátai ellen és *Tisza* Istvánék érdekében. Igazán a kutya sem törődik ma már azzal, hogy a politikának ez az öreg sipistája mit művel, de az mégis csak tűrhetetlen, hogy állandóan odaszemtelenedik a *Károlyi párt padsoraiba* és ott közzöttük csinálja a zavart — el-lenük. Csináljon és beszéljen *Polónyi* Géza, amit csak akar, de ne tőrjék meg egy percig se a *Károlyi-párt padjaiban*. *Kugják ki onnan ezt a vén bajkeverőt*, huzódjon méltó cimborái, *Tisza* és *Wekerle* közé.

A szerdai ülést megelőzően egyebként jellemző módon szerepelt a közmunkatanácsnak ez a vén kitarottja. Az ülés előtt ugyanis odajött az újságírók baloldali karzatához és itt vén hetéra módjára kelletvén és illegetvén magát, mély meghajlások közepette így próbált reklámpot kiadvárolni a maga számára az újságíróktól:

— *Tisztelt közvélemény!* Ma estére meghívom az urakat a Sas-körbe és remélem, hogy lesz szerencsém. Érdekes dolgot fogok ott bemutatni a tisztelt sajtónak. (Itt *Polónyi* egy gépirásos

fűzött iratcsomót vett elő és hamiskósan és sokatmondóan mosolyogva mutogatván az újságíróknak, így folytatta): *Be fogom mutatni az uraknak a szocialisták kongresszusát úgy, ahog az megtörtént. Ez senkinek sincs meg, ezt senki sem ismeri, pedig ez nagyon érdekes, én megszereztem, hiteles gyorsírói följegyzésekből.*

Nem állottam meg, hogy oda ne szöljak a vén bohócnak:

— A szocialisták kongresszusa nyilvános volt, azt bárki végighallgathatta és a lefolyását mindenki följegyezhetette. Lelenezni való tehát itt bajosan lesz és nagyon téved Ön, ha azt hiszi, hogy sikerülni fog megbotránkozást földézni a kongresszussal szemben. Mindenki tudja, hogy ott mi történt, egyáltalán nem volt titok.

Polónyi jellemző módon folytatta:

— A hiteles lefolyását csak én ismerem, de én meg voltam botránkozva már, még mielőtt olvastam volna, hogy mit beszéltek. De nekem meg van a hiteles gyorsírói följegyzésem az egész ülésről.

Erre én azt feleltem *Luft Rézi* kedves barátjának:

— Én akkor volnék megbotránkozva, ha Ön nem botránkozott volna meg a szocialista gyűlésen mondottak föllött. Mégegyser figyelmeztettem azonban, hogy én végig ültem az egész kongresszust, tehát gyorsírói följegyzésem nélkül is hallottam mindent és azonosítom magam mindazzal, amit ott elmondottak. Ami végül a gyorsírói följegyzéseket illeti, hát fi-

gyelmeztem a kegyelmem urat, hogy a Lengyel Zoltán-féle híres sajtópóri főtárgyalásról is vannak hítelek gyorsírói följegyzések. Az is nagyon érdekes...

Ez már nem igen tetszett Polónyi Géának és fűrgén elődalgott az újságírói karzat előtt. Este aztán valóban „leleplezte” a Sas-körben a socialista kongresszust. Az ezerszer leleplezett Polónyi Géza mint leleplező! Hát nem szép ez?

INCELIKEDÉSEK A MAGYAR PARLAMENTBEN. Egyszerűen téved, aki azt hiszi, hogy a nagy idők szelleme nem lenni át a magyar képviselőháztól... Csak a közbeszólásokat kell elolvasni. Há naplójából és láthatjuk, hogy a hon atyjai hogy ismerik egymást. Egykét lélezt hadd álljon itt példának:

Kún Bia: Teljes különválás kell!
Meskó Zoltán: Magyarázza ezt a munkapártiaknak!

Kállay Tamás: Tegnapelőtt még nemet hadikölesönért dolgozott!

Sztankovánszky Imre: Pénzért! Gyúnikoskodótt! Pénzért!

Fényes László: Szabolcsa jertünk; ott beszélünk, Kállay ur!

Kállay Tamás: Kiverünk onnan!

Fényes László: En mindig kimervegek a nép közé. A napokban is ott voltam!

Elnök: Csendet kérek, t. ház! Meltóztassanak a szónokot nyugodtan meghallgatni. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Kérem Vass János képviselő urat, szíveskedjék esendben lenni.

Fényes László: Sólavogok és üngnyökök! (Zaj.) Batorüngnyök mer beszélni! (Zaj.)

A helyzet szignaturáját a legjobban ez a kobekijáltás adja:

Fényes László: Ilyen komédia! Az Ivánkákat, a Hámoryákat roják meg! Azokat nem plakatirozzák! Azok onok közé valók! Disznóság, amit csinálnak.

Tenyleg disznóság. A legnagyobb disznóság, amiket itt csinálnak.

Herceg, hátha beváltja fenyegetését?

Parlamenti tudósítás a B. H. október 17-iki számából:

Egyszerre felpattan Windischgrätz Lajos herceg a miniszteri székéről. A karscu, mindig kedves, szelid modoru ember két kézzel hadonáz és perockig kiabál a teljes herekedőség. Annnyit érteni:

— Szégyen, gyalázat! Magyarország függetlenségének proklamálása napján! Nem ülök addig miniszteri székbe, ameddig *Károlyiék ide betehetik a lábukat!*

A miniszter még beszél, de hangja elgyengül. Körülötte taps, dcljuzés tör fel.

Ezzel szemben e sorok szerény íróját viszont a nyavalya töri. Herceg, hátha megjön a tél is és mint egy született hercegezh illik, beváltja a fenyegetését? Istenem, hogy van szive így megrémíteni a honhazát, ilyen cudarul megfenyegetni bennünket, gyengén közelleztezt polgárokat. Istenem, mi lesz itt, ha tényleg beváltja fenyegetését és nem ül vissza a piros bárszony miniszteri székbe ez a karscu, szelid modoru, mindig kedves herceg Windischgrätz Lajos, akinek egyedüli kvalifikációja a közlelemzési miniszterségre — a szelid modora és a karscusága. Szinte megfagy a vér az ereken, nem merem elcmenni másnap a képviselőház ülésére, hátha Károlyiék mégis beteszik a lábukat és a miniszter széke a karscu és kedves Windischgrätz nélkül üresen meredezne. Jaj, ez a borzalmas látvány minden bizonynyal öngyilkosságba kergetne minden magyar hazafit, aki komolyan aggódik a haza sorsa telett.

Na wart! Ó nem ül bele a miniszteri székbe. Ennél kegyetlenebbül megbüntetni ezt a nemzetet, még a csehok sem akarják, akik pedig egyetlen egy arczomrándulás nélkül 13 megvét vágnának le Magyarországtól.

Milyen fájdalmas még elképzeini is, hogy nem lesz szelid modoru és mindig karscu közlelemzési hercegünk. Nem lesz, aki mindenünket Ausztriának ajándékozza. Nem lesz, aki panasznapokat rendezzen és letegezze a szerencsétleneket, akik hozzá panaszkodni jönnek. Ki fogja osztogatni a szállítási engedélyeket? Ki fog bennünket közellemezni, ki ad nekünk kenyere és zsirt, ha a karscu herceg megteszi, amit mond — és égzendülés, földindulás, döghalál — nem ül bele a miniszteri székbe. — Szégyen, gyalázat, — mondotta Windischgrätz herceg — Magyarország függetlenségének proklamációja napján. — Mintha neki Magyarország függetlensége olyan nagyon fontos volna. Kicsi kedves herceg korában kikapott az éppen nem kedves nagypapájától, amikor nem lelkesedett Magyarország függetlenségéért. Az öreg Windischgrätz nagyapó ugyan is szintén Magyarország függetlenségéért élt halt. Azért a független Magyarországrért, melyet függetleníteni kell örendelkezési jogától. Ugy emlékszünk, a nagypapa mondotta volt 49-ben, hogy *unbedingt Unterwerfung*. A család tradíció sem kutya. Azért tehát ne fenyegetsen mindég kedves és karscu dereku herceg. Legalább ne azzal, hogy nem ül le a miniszteri székbe.

Mert bizonyisten még leültetik.

Béla Henrik pofozó bajnok és közgazdász. A szerdai parlamenti botrány legizgalgatóbb szereplője és legvérszomjasabb hazafi Béla Henrik volt. Bőszül országlánk szaladgál a terem közepén, kifülfült szemekkel fenyegetődzött öklével *Károlyi* fel és komolyan úgy nézett ki, hogy most nyomban fölfalja ez a Béla az egész Károlyi-pártot. A honfiumnak és a hazafias felháborodásnak ilyen arikuláltan kitörését nem tartjuk egészen stílusosnak és igazoltnak a Béla Henrik részéről. Mert teljesen eltekintve attól, hogy Béla Henriket szoros barátság fűzte *Konsten* német örnagyhoz, mely ajánlatos körülmény egymagban is észlelyezhető Bélát az emberesérsében, mondom, ettől a *Konsten-barátságtól* teljesen eltekintve is, vannak a napnak bizonyos órái, amikor Béla Henrik leveszbe romantikus, mondatnánk egészen reális, sőt prózai szerepkörben tűndök. Béla Henrik képviselő és pofozó bajnok ugyancs egyuttal a „Budapesti Hírlap” című napilap *közgazdasági tanácselőléje*. Ha nem is fér ez a fizetéremelőző munkakör teljesen össze a tőrvényhozói tisztséggel, mégis csak az az igazság, hogy Béla Henrik, mint *közgazdász eljár a bankoknál és bizony nem a haza érdekében jár el, hanem a „Budapesti Hírlap” érdekében, amineknek számára pusaélt, átállant, szóval, ridegen pénzt kér a bankoktól*. Sőt tudunk róla, hogy mint lapjának hű *közgazdász, igen magos ügyesítő átállanokot és pusaéltakat igyekszik klesztözölni a nagybankoknál a „Budapesti Hírlap” számára*. Hát engedelmét kérünk, de aki *déltől* bankigazgatók előszobájában jelenik meg és bejutván hozzájuk, pusaélt, pénzt kér a lapja számára, az a reális üzletember ne a *kapjon déltől* a parlamentben vérengzeni, ne próbálja a békéért barcoló Károlyi Mihályt megenni és leporítani. Károlyi a békéért barcol Béla Henrik a pusaéltért verekszik, ki-ki maradjon a maga mesterségénél! Ne avatkozzon egyik ember a másik ember dolgába. Lám, Károlyi még sohasem avatkozott a Béla Henrik pusaélt-ügyébe. A pusaéltól, a bankárszobáktól a békepolitikáig kicsit messzi és vakmerő az ut. Aki meg akarja tenni, az — könnyen pórtul járhat.

Lékay János, Tisza merénylője

Huszhároméves gróf Tisza István harmadik és legújabb merénylője, a válla keskeny, mint egy tizenhétéves fiúé. Egy gyerek, aki öregesen gondolkodik az életéről és a szenvedésekről, akinek szíve, ha nagyobbat dobbant, megreszkettette a beteg tüdejét. Egy vézna böles, haladkító, akit eszméi naggyá és izomossá rövesztettek, aki a fantáziájában hőssé magasztosult és nagy tettek lázában ég. Ugy járt itt a földön, mint aki leszámolt mindennel. Ő már nem számít. Csak az elhagyottak, a vérző emberek számítottak. Érzékenyebb volt azoknál, akiknek egészséges a tüdejük és akiknek nem kell barátokniók az elmulás gondolatával.

— Én ugyanis meghalok — mondotta Leitner Lékay János a rendőrség előtt tett vallomásaiban. Nekem mindegy, akár fel is akasztanak ...

Leitner Lékay János a Takarmányforgalmi Részvénytársaság tisztviselője, mialatt délelőtt 9 órától 3/3-ig horpadt mellével az íróasztala fölé hajolt, egészen másion járt az esze, semhogy az állatoknak takarmánya legyen. Én ugyanis meghalok, gondolta folyton, elsején, amikor az 520 korona fizetést felvette és amikor a 18 éves ifjakat, fegyverrel a vállukon, masírozni látta. Ők is meghalnak és milliók meghaltak, akiknek pedig kifogástalan tömlőt rejtett a bordájuk. Halálos betegségében a szocialista tudományokkal narkotizálta magát.

Valahogy ránehezedett a külön ember sulya. Nem érdekelték a saját apró és nagy bajai, a többi szenvedők sebei fájtak neki és a rövid kis életét fel akarta áldozni, hogy boldogok legyenek az emberek és igazság legyen e földön, ahol a régi korhadt kor szellemi újabb és újabb gabszágokkal javíthatják: váraik bomladozó falait. Ezek ellen a szellemek ellen akart harcolni, naivan, mégis sok lelkes tudással, a tollával, amelyet avatottan és értelmesen forgatott és végül, amikor a tétetlenség elkeveredtségét elborította tiszta látását, *revolverrel*, amely sehogy sem illett a kezébe. Beszültszavamra, röstelem Leitner, hogy — akit csak úgy ismerlek, hogy egy percig láttalak, amint nyugodtan ültél a széken *Krecsányi* előtt — vallottál — röstelem, hogy Te, aki olyan okosan vallottál, egy-két órával megelőzően azt az ostoba, meggondolatlan dolgot követted el, hogy egy buta revolvért szegzedtél Tiszának. Még a menteségedet is rosszalnom kell, hogy nem őt akartad megölni, csak a gondolatait. Látod Lékay, ez az, ami felesleges. Ilyen értelemben Tisza ezredes már réglen öngyilkosságot követett el és nincs semmi szükség merénylőre. Én mondom neked, hogy Tisza kitette a pusztába gondolatait, amelyek ellen lázadottál és lázadunk mindnyájan, mint kitették a görögök sikertelen gyerkeiket a Taigetosz hegyére. Vajjon beszél-e még patruillról és akácfáról? Ugyebár nem. Már nem gondol ezekre. A

reakció és a dres gondolatai még még visszatérnek az ajkán, bizzunk azonban, hogy rövidesen ezeknek is megássa a sírját a geszti ur és a legrozsdásabb browning szerepeltetése is pleonazmus.

Bocsánat ezért a kis kitérésért, hogy majd politizálásba estem. De ezt a 23 éves, tüdőbajos cingár leánykét, akit, mint merénylőt, vizsgálati fogságba vetettek és akit Tisza István már a töle megszokott rutinnal és szinpadtassággal szintén mint merénylőt kezel, én nem tudom egy komoly merénylet tettesének tekinteni. Soha fegyver nem volt a kezében, a browningot nem próbálta ki, nem tudott vele bánni. Lékay János minden tagadása mellett is erősítettem, hogy nem akart gyilkolni. Csak egy elméleti politikai merényletet produkált és Tisza, akit a merényletnek nem igaznak, félelem nélkül és vesztyletelül barmulhatott bele a pisztoly esővébe, mely csak mementónak meredt a mellének.

Beszélttem a merénylő édesanyjával, aki ezeket mondotta János fiáról:

— Olyan szelid, mint egy leány. Estenként otthon ül és kártyázni szokott velünk. Senkit nem bántott. Ha pöröltem a cseldéddel, sírni kezdett.

Tessék egy gyilkos, aki sír, amikor a cselédét megsziadják ...

Leitner Lékay János résztvevő a szocialista mozgalmakban. Az ifjú munkásoknak agitációs előadásokat

Lékay János

tartott és emellett élnék foglalkozott irodalommal. Komoly kritikások elismeréssel nyilatkoztak róla tehetségéről. Legutóbb egy regényt fejezett be, amelynek ez a címe:

Új szüzek hajnala.

Ez a regény a nőket intézi el, hogy a tendenciája miatt nem közölték. Regényt írt „*Esz Afrodite mosolygott*” címmel és több novellát, amelyeket a Ma című lap közölt.

Mielőtt Udinebe utazott, hogy ott az Athenacum könyvesboltját vezesse, levelet írt a bátyjának, amelyben ez a fiatal álmódzó, akit nagyratörő ambíció fűtött, ezeket írja:

„Terveim, céljaim vannak most dögivel. Egész újjábredezt várok most, bár vagy hat hónapja egy sort sem írtam. S ha van bennem valami, akkor vagy most, vagy soha fog kipattan.

Mulnak a hónapok és az évek. Összes kisdéd ismerőseim elértek már azt, amit én: egy-egy verset, novellát tízdrámát kétes újságokban. Hol van hát a különbség? Kogban mértem és most feltettem az utolsó tétet?

Ezt a levelet írta 1918 március 7-ikén és október 16-ikán, mikor a rendőrség házkutatást tartott a lakásán, az íróasztalán Adler Frigyesnek, *Sürgkh* osztrák miniszterelnök merénylőjének könyvét találták.

A könyv lapjai nem voltak felvágva.

Az íróasztal fiókjában egy novella feküdt. Rendesen legépcelve. A fedéllapján:

LÉKAY JÁNOS: SZTRÁJK.

Egy részletét ellopon ide, hogy lássák, milyen erőteljes színekkel dolgozott és érzésén mennyire átvivódott szocialista meggyőződése. Itt egy agitációs gyűlést rajzol, melyen egy vasszerkezeti gyár insasait szervezik:

Az elnök csengettett. Csend lett. A proletárfejek felfigyeltek. Nyájas szavak zsongták őket körül. „Szervezz kedni, szervezzekdni...” Ütközött ki. „Most átadom a szót Surányi elvtársnak...”

Komoly pápaszem alól derűs, fiatalos szemek csillogtak. Először csak halk és fáradt szavak kúsztak feljűk. De a szavak olyanok voltak, hogy értelműk öbennűk vájkált. Az életűket fektették eljűk a szavak.

A tepsedő életűk kapott formát. Amit érezték, tudták, látták, az most szavakba merevűlt. A pápaszem sugára körülnyalabolta őket. Elűk dermesztő hidegsége, mintha azokban a szemekben falált volna enyhülésre. „Ott tulnan az emberek az életet raboljűk meg tőletek. Ti dolgoztok. Forsgatjűtök a pörlyöt. Szenny és mocso vesz benneteket körül. Nincs örömötök. Dolgoztok... egyre dolgoztok...”

Itt még milyen boldog volt! —
sőhajtott Leitnerné

s azoknak ott túl a gyárak kéményein a fényes palotákban, egyre nőnek kincsek. Emberek... Ifjummunkások... Elvtársak... a fi munkáteken hájasodik a pocakjuk.”

A proletárszemek leesűggedtek. A bus életűk vonaglott elűk... A rősböt... Az öreg... A szűk...

De most fel pattant a fiatalos hang. Zengő akarások feszegették a termet. A jelen elnyult és diadalmasan ágaszkodott fel a jövő.

Ragyogó színpompában csillogtatta meg elűk az új világok felvirradó életét.

Az öreges arcok elpihentek. Az ifjú ráncok elismultak.

... És érezték, hogy ott, azok az ágaló szavak, ha onnan tulnan is jönnek, de mégis belűk fakadnak.

Osszeverődtek a tenyerek.

A régiűk egy dalba kezdtek. Valami különös, primitív dalba. Nagy áhítattal hallgatják azokat. A szűk is mozgott. Értelműk megnyílt kapuín besurogtak az új jűk.

Erűjűk érezték.

Szűlaj izmaikat.

Az akadályokat elsőprő akarásokat. Hangjűk fénygetően zengett. A pápaszem fia arca diadalmasan felragyogott.

Lékay a hifidinszes

A burzsoákról énekeltek.
A mostani világok bordái recsegtek és ropogtak ettől a daltól:

... Elsőpri őket, mint az ár és nem lesz többé proletár...
... mindenki velűk énekelte: és nem lesz többé proletár...

Ezek a melódiai ragadhatták el *Lékay Jánost*, amelyektől a mostani világok bordái recsegtek: ... és nem lesz többé proletár.

*

Lékay János egy nagyszerűen átgondolt vallomást mondott a rendőrfogalmazó tollába. Egészen biztos, hogy amikor elhatározta, hogy Tisza Istvánt a terror fegyverével eltávolítja a béke utjából, átvillant az agyán, hogy mit fog mondani a vallatónak. Ahogy elbeszélte, hogy alakult át gondolkozásában szocialistává, és hogy szűletett meg az elhatározása, hogy merényletet követ

el, imponált értelmes mondataival. Szinte klasszikusan beszűlte el, hogy nem tehetett mást, mint amit tett, amire belső parancs kényszerítette. Ittas volt a vértől, amit ki sem ontott és amellyel azt hitte, hogy egy új világot fog megkerezszelni. És Bordás sóffőr ökölesapása sem józanította ki.

— Udineben láttam a háborút — mondotta — úszkő falakat, sebesűlt katonákat, akik szűkozódttak, az elgázolt népet. Gyűlölöm a háborút, amely csak nyomort, halált és szenvedést hozott.

A katonai kórházban hatvan tüdőbeteg katonával együtt fekdűt, akik hazavágytak. El volt keseredve, amikor látta, hogy egy csapat összekötözöttkű katonán hány szuronyos népfelkő végűgvezet az utcán. A villamosban halottá, amikor két hűp beszélgettett:

— Ma kivégezték István komámat.

A hivatalban, a Duna-parti korzón mindenűt ez a jóslat fogadta:

— Meglássátok Tiszának rossz vége lesz.

Tisza képviseli a háborút és Wilson a békét nem akarja addig, amíg autokraták ülnek a nép nyakán.

Oroszországban ledűlt a cárizmus és itt a jogfosztó uralom tobzódik. Minden összefutott, az emberek kínjai, a háború utálatá, a békevágy és halálraszántása, most már cselekednie kell — gondolta és a beteg tűdeje zakatolt — cselekednie valamit, ami mindent jóra fordít, hogy 60 tüdőbeteg katona — ha még meg nem haltak — hazamehessen.

Az utolsó tétet feltette és 182 koronáért vett egy revolvert egy ismeretlen katonától, aki rossz német cigarettát árult a Keleti pályaudvar előtt. Az ő csete már ugysem élet és a Browning rozsdás volt.

— Előbb Wekerlére gondoltam — vallotta Lékay elvfárs. De később elálltam ettől. Wekerle egy *niemand*, Tisza exponense és ha ő nem lesz, Tisza egy másik exponensét állítja helyébe és ott tartunk, ahol a mádi zsidó.

Hintzét is belekeverté az ügybe. Egylátszik azonban, hogy csak érdességéből. En biztosíthatom Hintzét, hogy Lékay nem akarta őt megölni. A nővére, Leitner Mária mondta:

— Hintzének még a nevét sem ejtette ki. Nem tudtam, hogy ennyi pénz van az öcsémben.

Nem, a pózból semmi nem volt Lékayban. A pózt Tisza magának foglalta le teljesen, akit a munkapárti a merénylet estjén újból ezen a címen most harmadszor — lelkesen életetett. Azt hiszem, hogy ezzel az ügy el volna intézve. Szegény Lékay János a vizsgálati fogságban megint elkezdett kökögni...

Hajnal Jenő.

Üldözik a Népszavát

Az egész világon a dolgozók, a munkások kerültek a dolgok intézésének élére. A szociáldemokrácia volt az, amely egy percig sem szünet meg küzdeni a békéért. Természetes tehát, hogy a béke hajnalhasadásánál a martíriumot szenvedett népek a maguk embereinek kezébe akarják letenni sorsukat. Magyarország — ez persze más. Itt ma is a háborucsinálók ülnek a kormányruháknál és védik a maguk jogát és szabadságtipróját.

Magyarországon a „Népszava”, a proletárok százezreinek egyetlen napilapja az egyedüli területen, ahol a munkások vágya, akarata, kívánsága szóhoz jutott. A Népszava az a sziget ebben a nagy sivatagban, ahol a dolgozók elmondhatják, ami a szívükön fekszik. Nos, az új idők ugy kezdődnek Magyarországon, hogy a munkásoknak ezt a kis szabadságát is megsokalták a hatalom bitorlói. Nekik — a Népszava is sok! Ők ezeket az idöket alkalmasnak találták arra, hogy a Népszavába belefojtsák a szót. Igen, a Népszavát fojtogatja a kormány. Előzetes cenzúra alá helyezték a munkásság lapját, állítólag a korpörtársát is megvonták a Népszavának és folyik a megrendszabályozás az egész vonalon. Így szórazognak az urak most Magyarországon.

Fölháborodva jegyezzük föl ezt a mai idökhöz méltatlan garázdalkodását az intéző köröknek és nem tehetünk mást, mint hogy kivárjuk még azt a nagyon rövid idöt, ami

kor fognak ök még egész másképpen beszélni a Népszavával. Fogzanak...

Tisza István detektívjei

Gróf Tisza István, a jelenlegi osztrák-magyar monarchia legnagyobb bajkeverője legutóbb is két detektívnek köszönhetette, hogy most mint egy csütörtököt mondott mérnyelt szerencsésen megmenekült lovagját emlegetik. Ugyanis, ha Püspöky és Bialozskurszky a Ház folyosóján nem ügyeltek volna öli éberül a kegyelmes urra, talán most már nem paktálhatna Wekerlével a munkapárti uralom alátámasztására. Pedig, őszintén szólva, Tisza nem érdemli meg a detektívek részéről ezt a kutyahüségű ragaszkodást és éberséget, mert következetes smucigságával és konok sokat kívánásával már csaknem egy évtized óta sok detektívnek keserítette meg a mindennapi szükös keserűt.

Tisza személyére tulajdonképpen attól a pillanattól kezdve ügyelnek ciberből a detektívek, amikor a Házban Kovács Gyula rásütötte a revolverét. Ekkor Lukács László volt a miniszterelnök és Tisza mint házhökön fungált a munkapárti élén. A merénylet után Lukács rögtön elrendelte, hogy az államrendőrség legügyesebb detektívjei közül négyen állandóan Tisza testi épségének személyes szolgálatára álljanak. Kettesével felváltva — éjjel-nappal vigyáztak a nagy munkapárti auctor minden lépésére. Még oda is elkísérték a detektívek, ahova egyébként a spanyol király is gyalog szokott járni. A közönség körében szokatlanul szöött legendák keltek szárnyra a geszti kegyelmes úr detektívjeiről, akik azonban nem voltak mások, mint a magyar kirá-

lyi államrendőrség rosszul fizetett, kiéhezett, agyonhajszolt szegény szolgái és még hozzá az a csapás is nehezedett rájuk, hogy éppen Tisza István kellett szolgálniok. A detektívtestület nem egy ismert tagja mondhatja el magáról, hogy ő is volt a munkapárti fővezér testőre: Nánássy, lovag Bialozskurszky. Szentmiklóssy, Nemes. Papp. Püspöky és Blazsek, aki később a háttárrendőrséghez helyeztette magát, mert már nem bírta a napi tízenkétórás strapát a kegyelmes úr személyes szolgálatában.

Tisza kegyelmes úr különösen azzal vált nevezetessé, hogy síhűs és önfeláldozó testőrijeit soha egy pohár vízzel meg nem kínálta. Az örzetere rendelt detektívek szerény fizetésüket az államrendőrségtől kapták ugyan, de a szolgálatuk teljesítése közben felmerülő kiadásait a saját zsebükből kellett fizetniök. Esténként el kellett kísérni a kegyelmes urat, aki ekkor már miniszterelnök volt, a munkapárti körbe, ahol a detektívek a saját pénzüökön ehettek-ihattak. Egy ízben megtörtént, hogy a pincér a két detektív vacsoráját a kegyelmes úr számlájához írta, mire Tisza nagy patáliát csapott és nem is fizette meg a detektívek szerény menüinek árát. Végre is a pincér károsodott, mert a detektíveket nem akarta érte molcszálni. Egyik detektív, akinek neve a fenti névsorban benne van, beszélte nekünk, hogy teljes huszonegy hónapig szolgált Tiszát és ez idő alatt mindössze két szivart kapott. de azt sem a geszti kegyelmestől, hanem Vojnich bárótól.

Tisza István, Középeurópa legtipikusabb autokratája pedig megkövetelte, hogy a detektívek még a vonaton is elkísérjék. Mikor hazatartott Szalonatára, az ősi fészkébe, akkor is két pesti kiberer settenkedett az árnyékában. Egy ilven alkalommal B. és P. mentek le vele

és a szalontai állomáson mindössze három kocsi volt, mely megtelt a familia tagjaival, a detektíveknek nem jutott hely. A kegyelmes asszony nagyon felbőszült a detektívek láttára és azt akarta, hogy utazának vissza, mert egyáltalában nincs rájuk szükség. De a testőröknek a *belügyminiszteriumból egyes utasításuk volt, hogy el ne maradjanak a miniszterelnök úr árnyékától*, tehát kénytelenek voltak gyalog menni ki Gesztre. Tiszáéknál szállást sem kaptak. Összejárták a falut, de *senki sem akarta őket befogadni*. Végre aztán több napi gyötörődés után a belügyminiszterium utasítására két új biciklis és két gyalogos detektív utazott Szalontára, hogy az előbbieket felváltsa. Egyébként Tiszát még a vivőterembe is elkísérték a detektívek. Egy reggel szokása ellenére korábban kelt és beszóltotta a Városligeti fasori villája előtt silbakoló detektíveket. A kegyelmes úr gyalog ment és ők tisztes távolságban utána. A Váci-utcában egy vivőterem aajtáiban ért véget a reggeli séta. *Mig a kegyelmes úr bent párbajozott, a detektívek őrt álltak az ajtóban.*

A fasori villa előtt örökös detektív feladatra volt az is, hogy megfigyeljék a kora reggeli gyakori látogatókat, akik audienciára jelentkeztek a miniszterelnök úrnál. Egy reggel nagy tarisznyás vidéki ember csöngött be az utcai kapun. Egyik detektív nyitott kaput és megkérdezte a jövővényt, hogy mi járóban van és megtapogatta a tarisznyát és nyomban megérezte, hogy abban — oh, szörnyűség! — bombák vannak. Azonnal alarmrözták az egész detektívtestületet, melynek akkori vezetője, Nagy Károly tanácsos, egész sereg embert becsajfított rendelkezésre. A rendőrség egész délelőtti lázban égett és csak délben lohadt le a lelkesedés, amikor kiderült, hogy a veszedelmes tarisznyában nem bombák van-

nak, hanem néhány barnahéjú *böralmát* hozott benne a kegyelmes úr egyik bihari tisztelője.

A megerősített testőrség később is megmaradt, amikor a Házban tavaly egy *Palafaly* nevű szabadságos katona rátreffelt Tiszára, de a bolondos golyó megint elkerülte őt. Ekkor Szántó János belügyminiszter, Tisza sógora, megint két új detektívvel töltötte meg az őrséget. Amikor a főkapitányságon a szegény emberek ellopott holmijainak kinyomozására nem jutott rendőrközeg és a betörők, rablógyilkosok büntetlenül szaladhattak el a károsultak orra előtt, Tisza István becses hötérnek védelmére államköltségben hírt-volet detektívet tartottak. Később, mikor Tisza megbukott és a miniszterelnöki székét át kellett adnia *Esterházy* Móricnak, az új miniszterelnök egyszer csak azt vette észre, hogy két detektív nyomon követi. Ezek nem akarták elhinni, hogy egy miniszterelnök detektívkiismeret nélkül is elképzelhető. Tisza bukása után is megtartott magának két államrendőrségi detektívet és a múlt heti megrénylét óta még többen is vigyáznak rá, most már nem mint miniszterelnökre, hanem mint munkapárti vezetőre, természetesen — *államköltségen*.

Dobozi István.

Mit akarnak Tiszák? Megáll az ember esze, ha elhúzi, hogy mi történik most Magyarországon. Az egész világ át-alakul, a szerbek rohamosan nyomulnak előre Szerbiában és *Wekerle* Sándornak és *Tisza* Istvánnak nincsen más gondjuk és gondoljuk, mint hogy a kormányt és a munkapárti többséget megmentsék. A szó legmegrendőbb értelmében veszélyben van a haza és *Wekerle* — fűtülve a haza legszentebb érdekeire — a munkapártot mentik. Az összes adott szavak megszegője, a válaszófog elár-

lója, az ígéretek világbajnoka, *Wekerle* Sándor, mint a magyar függetlenség, a perszonál unió őse harcosa lelt meg a forradon, aki ha kell, talán még a közfürsóság elnöki székét is vállalná, anélkül, hogy egyetlen arcizma megrándulna. Deris, mint az ősi nap, tréfaleozik, esodálkodik, és mellette fekete végeztékent süfőzik Tisza szikár, pápaszemes alakja. Mit akarnak ezek? *Maradni akarnak*. Hatalmon akarnak maradni, kormányozni akarnak, védik a maguk uralmát, ha mindjárt *egy darab Magyarország volna is az ára*. Mit törődnek ők a tót vármegyékkel, mint bánják ők Erdélyt, mint éreklí őket a Délvidék, mit igazítja őket ez a sok, sok országshontó probléma, ők a megnyírhat, megcsontított, szomorú kis Magyarországon is urak akarnak maradni. Csak jöjjenek a románok, csak masztrozzanak a szerbek, *Tisza István kormányozni akar*. Inkább akarnak egy országban szinylődő esonka Magyarországot az ő átkos uralkalmát, mint egy szabad boldog Magyarországot, épségben hagyott területét és jogukat, szabadságot élvező független néppel. A szabad és demokratikus Magyarországon ők ugyanis nem lehetnének urak, nekik pusztulniok kellene a vezető helyről. Bedugják tehát a füleit, behunyják a szemüket, nem látják, nem hallják a robbanva közeledő katasztrófát, nem törődnek az ország sorsával, ők uralkodni akarnak, ők kormányozni akarnak maradni. Tisza és *Wekerle* eszében a sorsdöntő órákban a munkapárti többséget mentik. Nem az ország-

Az igazított Zichy Aladár. Zichy Aladár grófnál kevesebb joggal régen ültk. Bismarcszékben. Megírta volt, hogy *Zichy Aladár* egyébként is, elcsúszta a kegyesség abszolút bírányától, olyan tulajdonság elfoglalt férjü, hogy *nem ér rá hivatalos ügyeit foglalkozni* és Bécsben a hivatalában még soha senki sem látta. Nos, ez az elfoglalt és tehetségtelen magán a képviselőház szerdai ülésén megjelent és aggasztóan igazított viselkedést

tanusított. Bizonyos, hogy sejtelve sem lehetett arról, hogy mi történik körülötte, mi történik a Házban, mi történik az országban és mi történik a világon, de mérges volt és igazított volt és kiabált és sértegett és csapkodott az asztal, és nem lehetett tími vele. Hason agulának még soha senki nem látta Zichy Aladár grófot. De nem is fogja látni. Mert ennek a jelenléte és tájékozatlan grófnak bizonyára, ez volt utolsó politikai szereplése, neki ugyan semmiféle alakulásban több szerepe nem lehet. Valamikor nevetni és esodálkozni fognak az emberek azon, hogy volt egyszer Magyarországon olyan fő is, amikor még Zichy Aladár is miniszter lehetett. Zichy Aladár! A LANDYER UR. Rokonszenves közéleti szereplésével állandó csöndes desirált kelt a magyar parlamentben *Landsauer* Béla, a néppárt házi főhece. Egyszer a parlament folyosóján oroszlanvádszátot akar rendeztetni a munkásvezetőkre, máskor a jobb sorsra méltó „Alkotmány” című lapba ír olyan vezércikket, hogy se született, se kifejlesztett keresszény nem akad, aki egyetlen sorát megértené, majd bent az ülőteremben, a magas politika homlokterében követ el olyan dolgokat, amin hiszen lehetne föl is háborodni, ha nem Landsauer mesterről volna szó, de így csak csöndesen derülni lehet a dolgon. Csütörtökön történt. A hőstetteiről ismeretes *Szász Pál* a mentelmi bizottság nevében meggyőzött javasolt *Lovász* Márton és *Vass János* ellen. *Polányi* Dező viszont ellenzete a megrovást és a legmeggyőzőbb érveket sorakoztatta fel ellene. Mondanék sem kell, hogy ez a Landsauer nevezeti forradalmár a munkapárti *Szász Pálnak* helyeselt, szóval, Lovászvékat megróta, viszont *Polányi Dező* okos és helyes okfejtéssel csalláltan ellenzete. Kévetkezett azután a szavazás, arról, hogy megrovják-e Lovászvékat, vagy nem? Szavazni *nem nem volt bátorsága* a néppárt házi zsidójának, a szavazás előtt közvetlenül halikan *kiszókött a teremből* és a szavazás után pár pillanattal ismét megjelent ott. Hát ez nem bátor dolog. Ilyesmit nem szabadna csinálni, annak, aki egész komolyan politikai karriert szánt magának. Lehet az ember munkapárti, konzervatív, Tisza-csészéd, *Wekerle* szolgája, de ezt aztán bátran, nyíltan, férfisan csinálja. Ha még olyan csunya és róstelni való dolog is...

Bangha páter hazudik

Főtisztelendő Bangha Béla jezsuita-anya klerikális pszoklapjának, „A Sajtó”-nak legutóbbi számában a következő arcátlanul szemtelen szerkesztői üzenet jelent meg:

H. B. Ön elvezitette a fogadását: A Sajtót nem Bangha Béla szerkeszti. Sem névleg, sem tényleg. Ne üljön fel, kérjük, mindennek, amit a zsidó sajtó kürtől. Még akkor sem, ha a mi cimbereink nem cáfolatnak is azonban. Sok papir kellene oda, ha a mai sajtó minden valótlán állítását azonnal helyreigazítani érdemesnek tartanák.

Bangha páter edzett arcbőre kell hozzá, hogy egy ilyen szemérmetlenül elszánt hazugságot le merjen valaki írni. Első pillanatra érthetetlennek is látszik, hogy a papi körökben is meglehetősen közutálatnak örvendő szerkesztő-páter mért kezdi egyszerűen szégyelni — bár minden oka megvan rá, hogy szégyelje — azt, hogy ő a szellemi vezére a magyar újságírás leggennyesebb fekélyének, „A Sajtó”-nak? Mindenesetre, ha Bangha atya most lehaduzni igyekszik ezt a tényt, megvan rá a maga — részünről is jól ismert — fontos oka. Joga azonban nincsen ahhoz, hogy miután harmadik esztendeje boldogan és kéjesen tobzódott minden szennyben és piszokban, most egy ilyen megrendelt, vagy fel sem tett kérdésre adott válaszynilatkozáttal visszamenőleg is förtőlitessen magát, *meg nem történtté téve eddigi szégyenletes szerkesztői működését.*

Bár „A Sajtó” megindulása óta köztudomású volt, hogy Bangha a szerkesztője, de minthogy hitelen és letagadhatatlanul még nem állapította meg előttem senki, tavai utánajártam, hogy ki ennek a kloaka-nyomatványának a szerkesztője? Mindenekelőtt a kiadóhivatalban, a Kатоликум Sajtó-Hölgy-

bizottság Baross-utca 34. szám alatti helyiségében érdeklődtem a szennyiraton felcélós szerkesztőként feltüntetett „Martinus” kiléte iránt? Először nem akarták a kiadóhivatal alkalmazottak megmondani, de mikor kijelenttem, hogy akkor elmegegyek a polgármesteri hivatalba, ahova van jelenve és ott úgyis meg tudom, az egyik kisasszony elárulta, hogy *Martinus = dr. Novák Mártonnéval, aki egy fogorvos felesége és a Ferenciek-terén lakik,* azonos. Felkerestem a fogorvosnét is, aki azonban nem mert fogadni, hanem az ura tárgyalt nevében. A fogorvos ur, akinek kijelenttem, hogy „A Sajtó” felcélós szerkesztőjét keresem, mert egy cikkért meg szeretném pofozni, reszketve és remegve védekezett, hogy az ő feleségének tulajdonképpen *semmi köze sincs a laphoz, csak mint a sajtó-hölgybizottság alelnöke, szívességéből váltalta névleg a felcélós szerkesztést, a lap tényleges szellemi irányítója azonban Bangha Béla jezsuita-anya.*

Egész természetes, hogy a „tüzes páter” először szintén le akarta tagadni, hogy ő „A Sajtó” tényleges szerkesztője (azt hiszem, hogy — bár vele szemben nem léptem fel agresszíven — szintén inzulustól félt), mikor azonban Novák fogorvosra hivatkoztam, egyszerűen megszédült és mindent beismert. Anyira beismert mindent, hogy még interjú is adott, mint „A Sajtó” szerkesztője. Mint utólag megállapítottam, nyilatkozatának minden mondata „A Sajtó” előző számaiban közzelt cikkeiből volt idézve.

Cikkemre — amely a „Pesti Lapló”-ban jelent meg és a vele folytatott beszélgetést is tartalmazta — Bangha dühös választ írt „A Sajtó”-ban és erőlyesen lepiszkolt úgy engem, mint a lap gazdáját, de — *semmi sem tagadott le. Azt sem, hogy ő „A Sajtó” szerkesztője.*

Weisz Manfréd pogromja a szegény zsidók ellen

Akkor még nem volt fontos Banghának, hogy ezt ne tudják róla, most már azonban a legnagyobb kellemetlenségei vannak „A Sajtó” miatt. Azóta ugyanis a közép-kori sötét butaság e derek harcosa összehozta a Közponyi Sajtóvállalat Részvénytársaságot amely mielőtt technikailag lehetséges lesz, egy nagy klerikális napilapot akar indítani. Ennek a lapnak Bangha szeretne a szerkesztője lenni, — ezért verbuválta össze a részvénytársaságot — azonban a hangulat a főreszvényesek és az igazgatóság körében nagyon ellene van. Azt mondják, hogy Bangha „A Sajtó” moskos slúsisával annyira kompromittálta magát, — amint igaz is — hogy egy tisztességes hangúnak szánt keresztnév napilap irányítását nem lehet rá bízni...

Mit tesz ilyenkor egy krisztusi szellemű lelkiatya? Hazudik egyet: *nem én voltam!*

Diószeghy Tibor.

KI TUDJA JOBBAN A HÁZSABÁLYOKAT? Ugy-e hár, ez most a legfontosabb kérdés, a legnagyobb probléma, ami izgatja a hazafui kedélyeket? Hogy ki tudja jobban a házsabályokat. Ami Washingtonban, Berlinben, Bécsben és a Moravánál történik, az most mind mellécs. Sorsdöntő kérdés csak egy van: hogy ki tudja jobban a házsabályokat. Tisza István azt mondja, pénteken egy óra hosszat magyarázta a Házban, hogy ő tudja jobban. Ezeket a sorsdöntő órákat Tisza István alkalmasság itéli arra, hogy *örök-ki tartó házsabályvitát rendezzen.* Arról most nem beszélünk, hogy maga a pusztá tény, hogy Tisza István még mindig járhatja a száját, még most is fölszóalhat a magyar parlamentben *mennyit árt külföldön ennek az országának.* Ettől eltekintve, jellemző e cseppet a komor pillanatokat alkalmasság tartja arra, hogy a házsabályokról órákon át vitatkozzék. Ez Tisza!

A háborus közönség, mely a világháború alatt a legelrejtettebb falvak nevéit is megtanulta, bizonyára hírt se hallotta Derekegyházának. Derekegyháza ugyanis nem Albániában van, nem is Szerbiában, nincs is a flandriai fronton, sőt a hétközség fensikáján sincs, nem is lehet. Derekegyháza Magyarországon van. Nem is lehet máshol. A lexikon szerint: nagyközség, csomagrád vármegye tisztántuli járásában és már 1891-ben ezerkilencszázöt magyar lakta.

Azt azonban nem írja meg a jó lexikon, hogy Derekegyháza nemcsak nagyközség, hanem nagy uradalom is, egyike a legnagyobbakkal az országban. Valamikor még rég, a háború előtt — állítólag — gróf Károlyi Lászlóé volt az elektorálnegretti juhászattal együtt. Az agrár-történcem nem jegyzi fel, mit jövedelmezett ez a mamut-uradalom a gróf urnak, az odaválostaik is csak annyit tudnak, hogy hát régen bizony nagyon jó volt minden Derekegyházán. Mindenki megvolt, ember, állat is békésen összefértek. A háború aztán ellyette az emberek javát, új ember, új ur ült a dominiumban s ez aztán a régi, jó egyetértést is elvitte.

Derekegyháza ma már nem az a békés, csendes, verőfényes szeglete az országának, ami régen volt — a háború előtt. A háború hozta az új gazdát, az új gazda pedig nemcsak új gépeket hozott a föld alaposabb kihasználása céljából, hanem új elveket is, új rendet is hozott; hozott sok mindent, ami sehogyan sem felel meg a tisztántuliki türelmes magyarságának. De nem felelhet meg a felvilágosodott emberek gusztusának sem. Nem lehet az invére senkinek, aki ebben a demokratizáló világban

emberként akar szeretni minden embert és respektálni akar minden jogot, ami embernek azért adatott, mert ember.

Derekegyházan az utóbbi időben ugyanis, — különösen, — amióta a döntő győzelem lehetőségéről hívatfalból is kezdenek lemondani, a páncsall keresik a helyi bűnbakot a háború elvesztéséért. Nem ismértjük Derekegyháza szerepét a világháborúban, nyilván Wilsonnak sem okoz tulságos fejfájást, mégis furcsa, hogy Derekegyházan bizonyos elemek szükségesnek tartják, hogy a háborúért való felelősség problémáját megoldják. Már meg is oldották. És mert közismert tény, hogy a világháború minden felelős tényezője: Lord Greytól Bethmann Hollvegig és Izvolszkitól Poincaréig, valamint gróf Berchtold Lipóttól gróf Tisza Istvánig mindenkéi zsidó volt, Derekegyházan annak rendje és módja szerint elházaróztatott, hogy a háborút első sorban a zsidók okozták, legfőképpen azonban a zsidók vesztették el.

Bizonyára ök is nyertek volna meg — gondolhatják erre a logikus elemek. A derek derekegyházik azonban nem gondolnak erre és nem gondol erre az uradalom új gazdája sem. Az új földesur a füllébotját sem mozgatta, amikor uradalman a klerikálizmus fekete magvetői tele meokkal kezdtek hinteni a politikai konkoltyt és agrár-bérencek a háború minden bűnét arra a néhány szál zsidóra kezdtek kenegetni, akik — hogyhogyne — még Derekegyházan felejtődtek és épen maradt két kezükkel jó munkát végeztek az új gazdának is. A derekegyházi rendezésinálókna azonban nem kellett a jó munka, mert zsidó munka, nem jó munka: lassan tehát valamennyi dolgos zsidót felretölték az uradalomról. Pusztuljanak a háború okozói, a háború elvesztői! — mondták, hirdették, üvöltöttek.

Öktöberre már csak egy zsidó maradt az uradalmon: a gazdatiszt: Csendes, dolgos, ember volt, aki még a magyar politikáról sem vett tudomást, hát még a világpolitikáról! Meg is kímélték egy ideig. A béke első híreé azonban neki is utilatup köztöttek a talpára. Menjen a barátaihoz, a Poincaréhoz, a Wilsonhoz, meg a Lloyd Georgehoz, ott aztán csináljon világháborút, meg világpolitikát — szegény, magyar, zsidó gazdatiszt Derekegyházáról.

Ez történt Magyarországon, az Ur 1918-ik esztendejében, a világot megváltó demokrácia idején... De ne gondolja senki, hogy a derekegyházi uradalom talán a gróf Zselénszky Róberté, a nagy magyar-lengyel oligarché, de sőt nem is Bangha páteré... Derekegyháza új földesura a világháború legmeggazdagodottabb magyarja, a háború legeredményesebb szállítója, Csepel ura: Weiss Manfréd, akinek az ősei pedig — ezt csak a gyengébbek kedvéért jegezzük ide, — szintén nem Arpáddal és szintén nem kacagánnyal és buzogánnyal jöttek a Kárpátok alá.

Relle Pál.

WINDISCHGRATZ ES A NÉME-TEK. Nemrégiben a „Déli Hírlap” sorozatban közölte a magyar és az osztrák hadseregszállított neveit. Legnagyobb örömünkre a hadseregszállított listájában nem olvastuk herceg Windischgrätz Lajos közlelemzési miniszter nevét. Azért örülünk ennek olyan nagyon, mert nem tartanók helyesnek, ha egy miniszter is részt venne a háborus konjunktúra felőlözésében, mert ebben az esetben fel lehetne tételezni az illető miniszterrel, mint hogy anvagi érdekei a háború mind további folyását teszik számára kívánatossá, miniszteri pozíciójával járó befolyását is ebben az irányban érvényesíti. Örömiünk azonban nem tartott soká, mert eszükbe jutott, hogy Windischgrätz miniszter a háború folyamán igenis vágyott keresett hadseregszállítással és ebből a hivatalos listából is csak azért maradt ki, mert — a német hadseregnek

szállította nagy mennyiségben borait. Így aztán érthetővé válik nemcsak az, hogy az egykori auto-vice nem lelkesedik tulságosan a békéért, hanem az is, hogy miért toporzékol olyan dühösen Károlyi ellen, mert az nyíltan ki meri mondani, hogy nem lelkesedik a németekért.

Belgrádi Hírek

Egy magyar újság jelenik meg Belgrádi Hírek címen Szerbia fővárosában. Nagy lepedő alakú újság, amely — amint olvassuk — október elsejével új előfizetést nyit és előfizetési felhívását így fejezi be: Minden kávéház járassa a „Belgrádi Híreket”.

Mindenütt kérje a „Belgrádi Híreket”.

A hírovtata naptárral kezdődik:

NAPTAR.	Római kath.: Tevézia sz. — Protestáns: Tevézia. — Keleti egyház: Cipr. pk. — Izr.: 9.
1918. Október 17.	A nap két 6 óra 19 percek, nyugszik 5 óra 12 percek.
Csütörtök.	A hold két 2 óra 41 percek, nyugszik 0 óra 25 percek.

Belgrádi Orfeum. A Belgrádi Orfeum beszúntette előadásait, mert az új program művészei a polgári személyközlekedés beszúntetése miatt nem érkeztek meg.

A Belgrádi Orfeum tehát beszúntette az előadásait, a program művészei nem érkeztek meg. Szép kis művészek, szinte haragudni lehet rájuk, ha nem vizsgálatalna meg Davadavida, a közismert vendégfő, aki a Belgrádi Hírek hírdetési között a legvendégyszeretőbb meghívást tette közzé:

„UROSEVA PIVNICA”

Terazije 31. szám. (A „Belgrádi Orfeum” nyári helyisége mellett.)

A nap minden órájában tartalmaz étlap, hideg és meleg ételek. Különlegesség: Házi étkező. Elsőrendű jegye hűtött italok. Mérsékelt

árak. Orfeum látogatók legjobb vacsorázó helye.

Számos látogatóst kér:

DADAVIDA,
a közismert vendégfő.

Számos látogatóst kér Davadavida, a közismert. Talan elmegyünk. Október 17. csütörtök. A nap két 6 óra 19 percek, nyugszik 5 óra 12 percek...

KEGYELMES BÁRÓ MINISZTER UR. Ki ez? Ki találja ki?... Nagyon helyes, úgy van, ó az, az upjesti szöke szakáll: Szerényi József. A kitűnő miniszter, akit az isten is miniszternek tekintett, bátrós érdemeiért nemrégiben báró lett: báró Szerényi József, s azóta az alázatos kényevény és a hivatalos átíratók címzése vezényszóra megváltozott. Nem tudni, ki adta ki a jelszót, csak járt, rohant szájrol-szájra a gazdátlan utasítás, hogy a kereskedelmi miniszternek szöke hivatalos és nem hivatalos felterjesztése a régi megszólítás helyett a sokkal egyszerűbb Nagymelőségű Báró Miniszter Ur címmel szóljanak üccellenéjájához. Ez a megszólítás illik az ugynevezett külzetem, meg belül a szintén nagyon egyszerű Kegyelmes Báró Miniszter Ur az egyedül helyénvaló cím. Mindenki érzi, hogy ez több a bizantizmusnál, hogy ez kicsavarása a magyar nyelvnek, már minden tanácsos és igazgató — akiknek dolguk van a M. kir. kereskedelmi bíróság — kép az un-dortól, amikor lediktálja a géprókiasszonyoknak, hogy kegyelmes báró miniszter ur, már a géprókiasszonyok is hányingeret kapnak, amikor leírják, csak ő, a kegyelmes báró, olvassa kéjjel, az ő fülét nem sérti, amikor hangosan olvassa önmagának ezt a szép címet. Reméljük, nem sokáig lesz szerencsésejé olvasni.

Felölős szerkesztő és kiadó: Göndör Ferenc. Szerkesztőség: IV. kör., Királyi Pál-utca 14. Kiadóhivatal: VI. ker., Izabella-utca 66. Telefon: Szerkesztőség József 68-86; kiadóhivatali telefon 26-87. Megjelentik minden kedden. Az Ember előfizetési ára: egy évre 50 korona, fél-évre 25 korona, negyedévre 12 korona 50 fillér. Egy szám ára 1 korona.

7.1296